

KŘEHCE–TVÁRNÉ CHOVÁNÍ KRYSTALU ŽELEZA A SYSTÉMU Fe–Cu S TRHLINOU

V. Pelikán, P. Hora, O. Červená, A. Spielmannová, A. Machová,
Ústav termomechaniky AV ČR, v.v.i.

Příspěvek vznikl na základě podpory projektu GA ČR č. 101/07/0789
a záměru ÚT AV ČR, v.v.i., AV0Z20760514.

Všechny výpočty byly prováděny na klastrech MetaCentra za podpory
výzkumného záměru MSM6383917201.

Úvod

Molekulární dynamika:

- cenný nástroj pro materiálový výzkum,
- poskytuje informace o mikromechanice a kinetice poruch v materiálu, které nejsou dostupné z experimentů.

Experimenty v modelech Fe–Cu prokázaly:

- existenci bcc Cu nano–částic,
- vznik nano–dutin, jejichž vnitřní prostor je pokrytý atomy Cu.

Úvod

Molekulární dynamika:

- cenný nástroj pro materiálový výzkum,
- poskytuje informace o mikromechanice a kinetice poruch v materiálu, které nejsou dostupné z experimentů.

Experimenty v modelech Fe–Cu prokázaly:

- existenci bcc Cu nano–částic,
- vznik nano–dutin, jejichž vnitřní prostor je pokrytý atomy Cu.

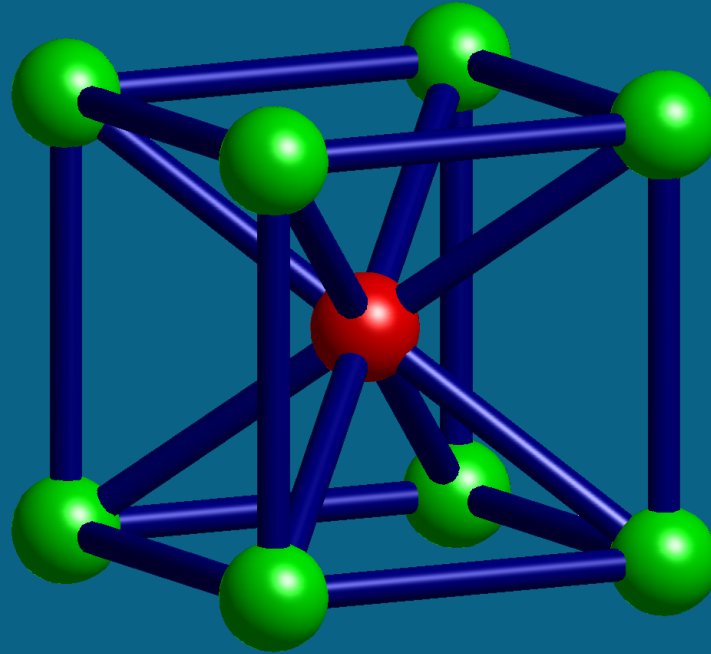
Jaký vliv mají atomy mědi na křehce tvárné chování
v čele trhliny ve srovnání s čistým bcc krystalem železa?

Studium mechanických odezev otupené trhliny
pokryté či nepokryté atomy mědi.

Popis problému

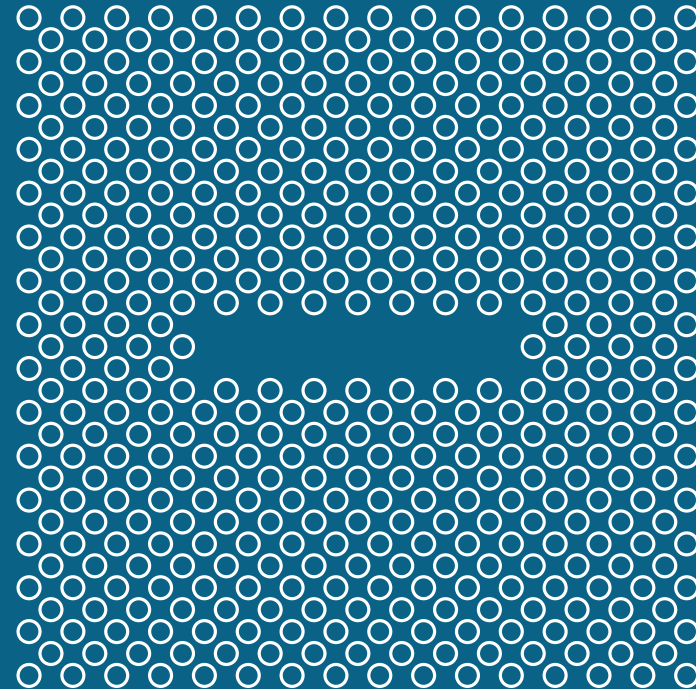
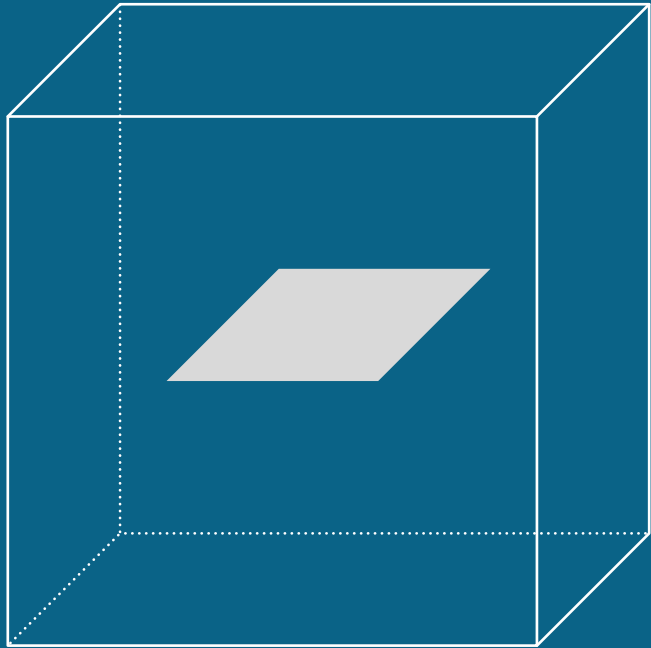
bcc krystal železa

Krystal bcc železa má základní kubickou orientaci $\{100\}$.

- 1999 rovin ve směru možného rozšíření trhliny $x = [100]$,
  - 99 rovin podél čela trhliny ve směru $y = [010]$,
  - 1999 rovin ve směru zatížení $z = [001]$
- $\Rightarrow \approx 100$ miliónů atomů.

Popis trhliny

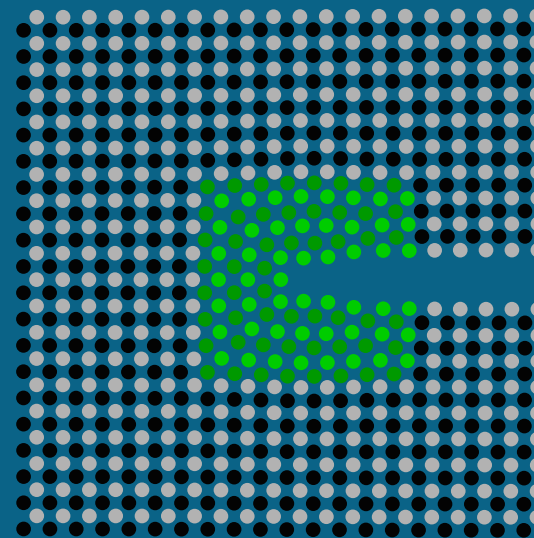
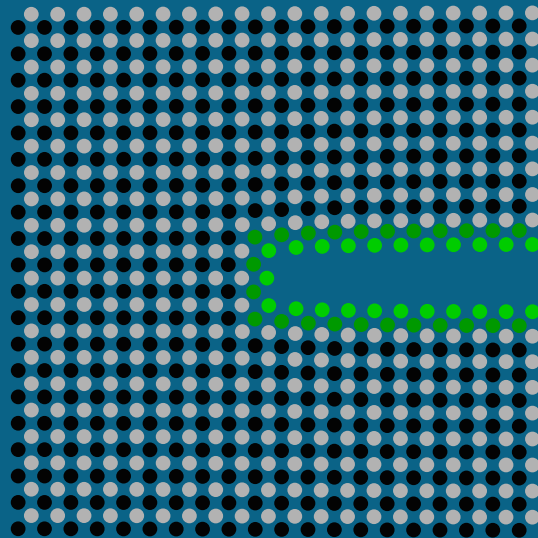
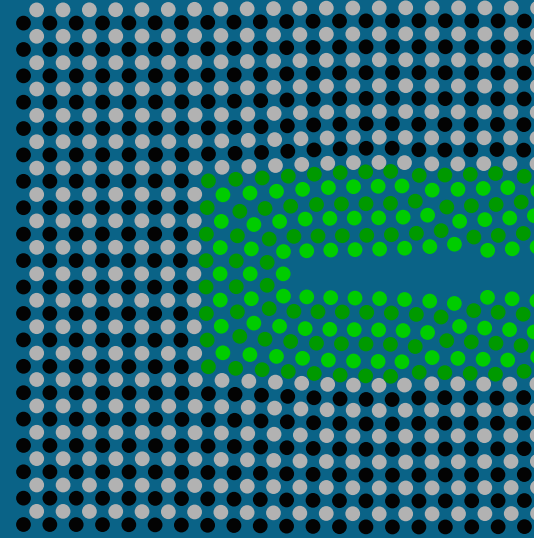
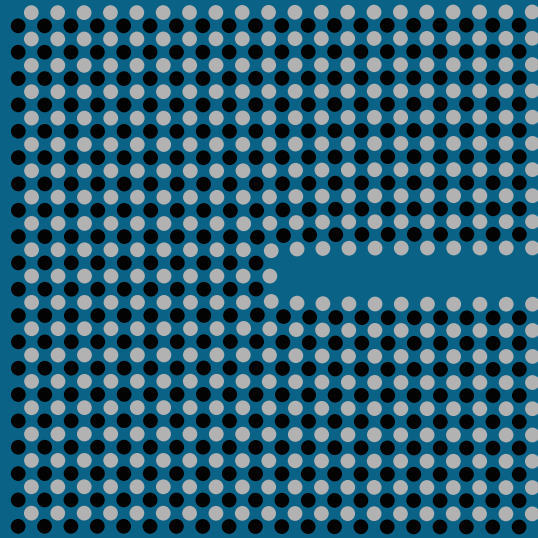

Centrální průchozí Griffithova trhlina
je umístěna ve středu krystalu.

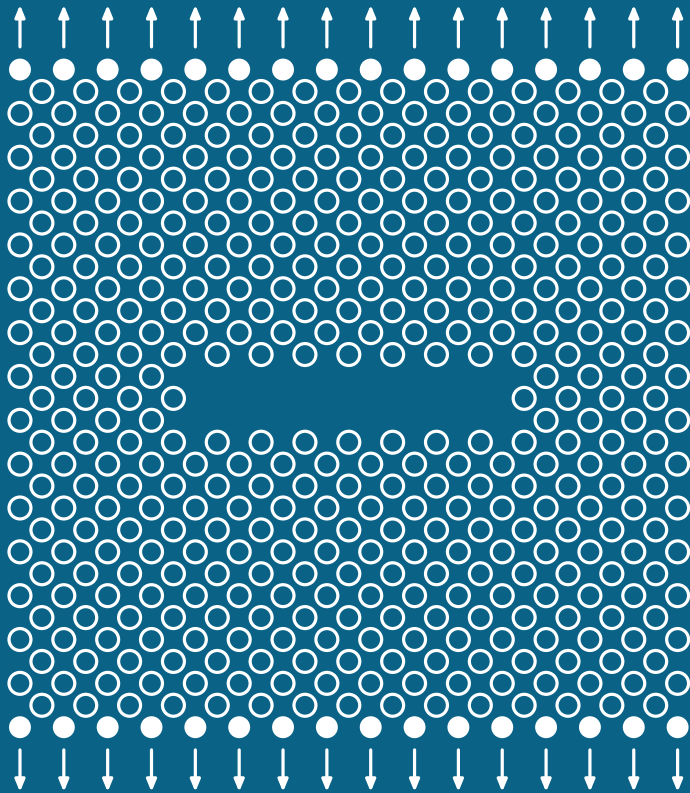
Počáteční otupení odpovídá $2 a_0$.

Polovina délky trhliny $l_0 = 100 a_0$.

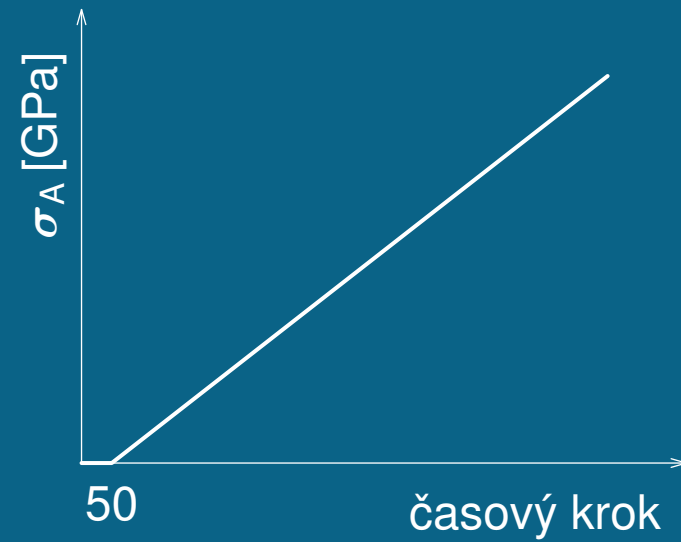
Rozložení atomů mědi

Typ zatěžování

Zatěžovací mód I

Rychlost zatěžování: 0,014 GPa/ps

Vícečásticový potenciál

G.J.Ackland, D.J.Bacon, A.F.Calder, T.Harry:
 Computer simulation of point defect properties in dilute Fe-Cu alloy
 using a many-body interatomic potential.
 Philosophical Magazine A, 1997, Vol. 75, No. 3, 713–732

Energie souboru N atomů je dána výrazem

$$E = \frac{1}{2} \sum_{i \neq j=1}^N V(r_{ij}) - \sum_{i=1}^N \left(\sum_{j \neq i=1}^N \phi(r_{ij}) \right)^{1/2}$$

$V(r_{ij})$ – repulzivní potenciál

$\phi(r_{ij})$ – kohezivní potenciál

Postup simulace

- tvorba krystalu s trhlinou,
- fixace,
- povrchová relaxace,
- odstranění fixace,
- zatěžování.

Newtonovy pohybové rovnice jsou řešeny
metodou centrálních diferencí.

Časový integrační krok:

$$1 \times 10^{-14} \text{ s}$$

Simulační technika

- Simulační kód byl naprogramován ve *Fortranu 90*.
- Paralelní úloha, krystal rozřezán na 32 vrstev.
- Paralelizace využívala systému MPI (Message Passing Interface).

Používané funkce MPI:

- MPI_INIT, MPI_FINALIZE,
- MPI_COMM_RANK, MPI_COMM_SIZE,
- MPI_SEND, MPI_RECV, MPI_BCAST,
- MPI_ISSEND, MPI_Irecv,
- MPI_WAIT.

- Hash: metoda buňkových indexů (cell index method)

M.P.Allen, D.J.Tildesley: *Computer Simulation of Liquids*.
Oxford University Press, New York, 1987

D. Frenkel, B. Smit: *Understanding Molecular Simulations*.
Academic Press, New York, 1996

- Požadavky na paměť:

$$6 \times 8 + 2 \times 8 = 64 \text{ bytů/atom} \rightarrow 6 \text{ GB (4 uzlů 2 GB RAM)}$$

- Požadavky na diskový prostor:

$$6 \times 8 = 48 \text{ bytů/atom} \rightarrow 4,5 \text{ GB}$$

- 4 uzly klastru Skirit v Brně

procesor 2x Dual Core Xeon 5160 3 GHz, 4 MB cache,
4 GB RAM, 73 GB HD, 1 Gbps Ethernet, Infiniband

V rámci každého uzlu bylo vždy spuštěno osm paralelních procesů.

Doba výpočtu jednoho časového kroku se pohybovala kolem 40 sekund.

Poznámky k výsledkům

- zobrazeny na rovině (010), kolmo na čelo trhliny,
- zobrazeny pouze detaily levého rohu trhliny,
- provedena 3D "block like shear" (BLS) simulace bcc krystalu železa.

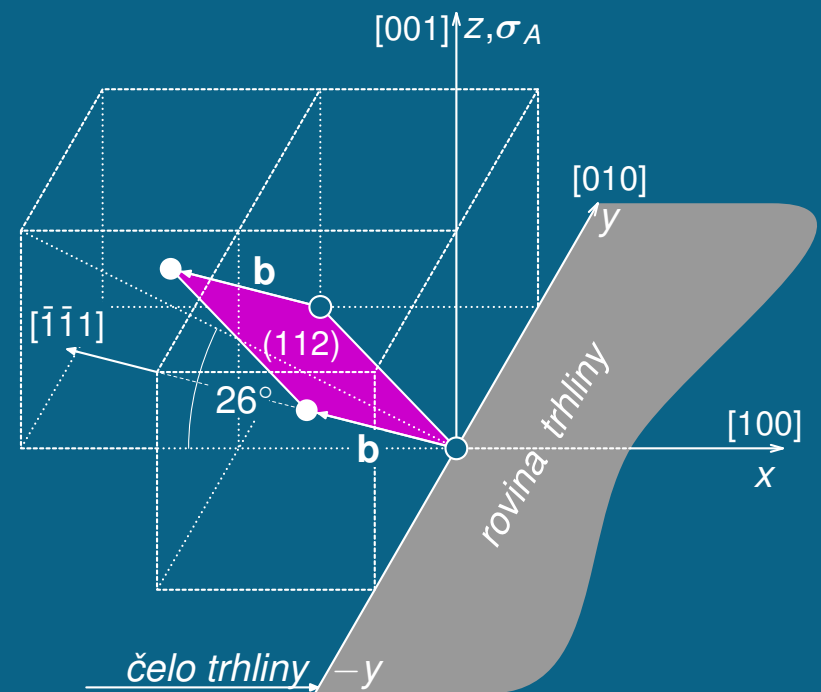
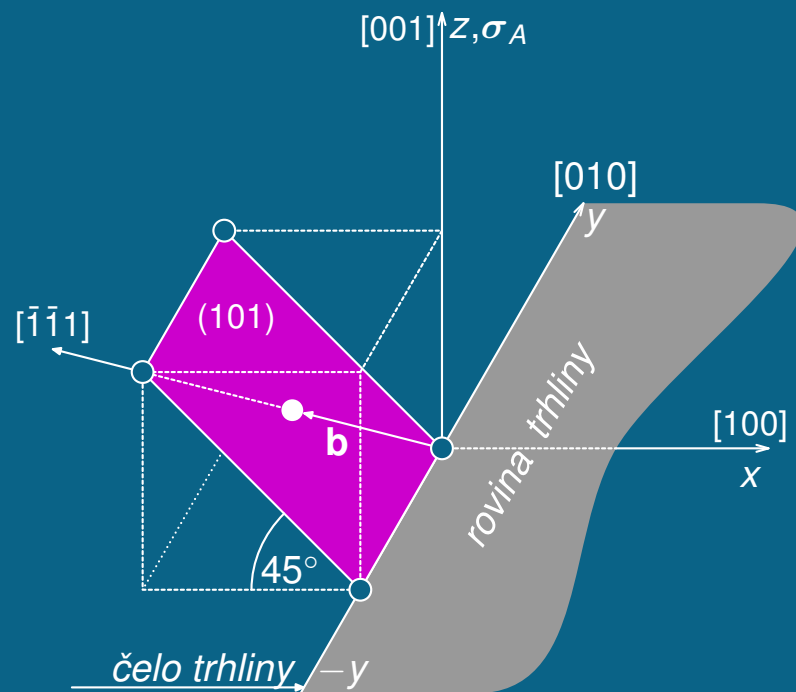
Vliv odrazu napěťových vln

Otupená trhlina v čistém bcc železe

V časovém kroku 24 000 $\rightarrow \sigma_A = 3.36$ GPa:

- volný povrch vzorku
- emise dislokací na rovinách $\{101\}$
- nesymetrie

Skluzový vzor na rovinách $\langle 111 \rangle \{112\}$ nebyl až do konce simulace pozorován.

Otupená trhlina pokrytá silnou vrstvou atomů Cu

V časovém kroku 19 200 $\rightarrow \sigma_A = 2.687$ GPa:

Malý ohyb trhliny uprostřed vzorku pravděpodobně po emisi dislokací od horního povrchu trhliny na rovinách $\langle 111 \rangle \{101\}$.

V časech 19 600 – 19 700:

Emise dislokací na rovinách $\langle 111 \rangle \{101\}$ začíná na povrchu vzorku.

Trhlina pokrytá silnou vrstvou Cu je narozdíl od trhliny v čistém bcc železe méně stabilní.

V čase 24 500 $\rightarrow \sigma_A = 3.43$ GPa:

V porovnání s bcc železem je atomová struktura před čelem trhliny v systému Fe–Cu více poškozena a je detekován nesymetrický ohyb trhliny.

Otupená trhlina pokrytá tenkou vrstvou atomů Cu

Volný povrch vzorku:

- časový krok 19 800 $\rightarrow \sigma_A = 2.772$ GPa
- emise dislokací na rovinách $\{101\}$
- v čistém železe nebylo detekováno

V časovém kroku 20 900 $\rightarrow \sigma_A = 2.925$ GPa:

- na povrchu symetrický skluzový vzor od emise dislokací na rovinách $\{101\}$, což vede k otupení a stabilizaci trhliny
- uprostřed vzorku skluzový vzor od skluzu dislokací na rovinách $\{112\}$, což vytváří prázdné pozice atomů před čelem trhliny (nahore)

V časovém kroku 24 500 $\rightarrow \sigma_A = 3.43$ GPa:

Struktura okolo trhliny je více poškozená po plastické deformaci obou skluzových systémů, ale trhlina je stabilní (podobě jako u bcc železa).

Otupená trhlina s nano-inkluzí Cu podél čela trhliny

Volný povrch vzorku:

- časový krok 22 900 $\rightarrow \sigma_A = 3.206$ GPa, což je menší než σ_A potřebné pro emisi dislokací v čistém železe
- emise dislokací na rovinách $\{101\}$

Střed vzorku:

- časový krok 22 400 $\rightarrow \sigma_A = 3.136$ GPa
- možný ohyb trhliny
- časový krok 24 500 $\rightarrow \sigma_A = 3.43$ GPa
- zřetelný i šikmý skluzový systém $\langle 111 \rangle \{112\}$

Závěr

- MD simulace ukázaly, že otupená trhlina $(001)[010]$ v čistém bcc železe při teplotě 0 K je po emisi dislokací v skluzových systémech $\langle 111 \rangle \{101\}$ stabilní.
- Po plastické deformaci je pozorován malý ohyb trhliny uprostřed krystalu.
- Toto tvárné chování je odlišné od našich předchozích 3D simulací s úzkou trhlinou, kdy byla pozorována křehká iniciace trhliny.
- Křehce–tvárného přechodu může být dosaženo v bcc železe při 0 K také počátečním otupením trhliny.
- Výsledky ukazují, že emise dislokací je snažší v systémech Fe–Cu, poněvadž energie potřebná k emisi dislokací v bcc mědi je nižší než u bcc železa.
- Narozdíl od bcc železa byly skluzové procesy pozorovány jak na rovinách $\{101\}$, tak na rovinách $\{112\}$.
- Stabilita otupených trhlin v systémech Fe–Cu je v oblastech s mědí slabší než v čistém bcc železe (vzhledem k metastabilnímu charakteru bcc mědi).
- Výsledky jsou v kvalitativní shodě s našimi předchozími MD simulacemi, kde byly vyšetřovány interakce Cu nano-částic s ostrými trhlinami v krystalech železa.

OBSAH

Úvod

Popis problému

bcc krystal železa

Popis trhliny

Rozložení atomů mědi

Typ zatěžování

Vícečásticový potenciál

Postup simulace

Simulační technika

Výsledky:

bcc železo

Silná vrstva Cu

Tenká vrstva Cu

Inkluze Cu

Závěr